

Kursplaner och kunskapsmål
i naturorienterande ämnen och
samhällsorienterande ämnen
för årskurs 1- 6

Laxå kommun

Oktober 2008

Övergripande saker som tas upp *varje* läsår under
skolår 1 – 6 :

Träning i social kompetens
Värdegrunden
Mänskliga rättigheter
Demokrati
Miljötänkande
Nyheter / aktuella händelser
Medieanvändning
Sömn, kost och motion
Allemansrätten
Årstidsväxlingar
Årets indelning
Traditioner / högtider
Trafikkunskap

Efter år 1 ska eleven:

- kunna veckans dagar
- känna till årstiderna och vad de innebär
- kunna något om Sverige, t.ex. flaggan, huvudstad
- veta sin födelsedag, födelsemånad och födelseår
- känna igen fem träd, fem växter och fem djur som finns i Sverige
- ha enkla kunskaper om människokroppen samt om dess vård
- Förstå ett enkelt kretslopp, t.ex. lövens förmultning
- Veta hur man på några enkla sätt kan skydda miljön t.ex. genom sopsortering, spara vatten och el.
- Känna till innebörden av ”Den gyllene regeln”
- Kunna resonera om hur en bra kompis ska vara
- Veta varför vi firar jul och påsk
- Kunna berätta händelserna kring Jesu födelse
- Känna till några vanliga psalmer

Efter skolår 2 ska eleven :

- Kunna månadernas namn
- Känna till höst- och vårdagjämning
- Kunna läsa av en vanlig termometer (inte bara digital)
- Känna till något om våra nordiska grannländer
- Känna till fem sorters bär, tre sorters svampar och fem sorters frukter
- Ha enkla kunskaper om svamp och frukt
- Kunna lantgårdens djur och lite fakta om dem
- Känna till de fyra sädesslagen och vad vi har för nytta av dem
- Känna till lite om hur samhället fungerar t.ex. att skattepengar går till sjukvård och skola
- Känna till olika yrken
- Veta att rymden är oändlig, samt att känna till en del om vårt solsystem, t.ex. varför det blir dag och natt och olika årstider
- Kunna namnet på några planeter
- Kunna sjunga med i några av våra vanligaste psalmer, t.ex. *Den blomstertid nu kommer* och *Nu tändas tusen juleljus*
- Känna till några berättelser ur Gamla och Nya Testamentet
- Känna till innebörden i varför vi firar Alla Helgons Dag

Efter skolor 3 ska eleven:

- Känna till de vanligaste djuren och växterna i och vid sjön, i skogen och på ängen
- Känna till något om vattnets egenskaper
- Kunna förklara ett enklare kretslopp och enkla näringskedjor
- Känna till några tekniska uppfinningar t.ex. hjulet
- Känna till något om jordens urtidshistoria - förhistorisk tid
- Känna till något om vår senaste istid
- Känna till hur man levde under stenåldern, bronsåldern och järnåldern
- Känna till något om Laxå kommun
- Känna till något om hembygdens historia.
Se bilaga ” Finnerödja – Tivedens historia”
- Få inblick i hur en demokrati fungerar
- Förstå vad en karta är och hur den används
- Känna till väderstrecken på kartan och i verkligheten
- Bli bekant med jordgloben t.ex. poler, ekvatorn, världsdelar , Norden
- Kunna delta i samtal om vad som är rätt och fel, gott och ont
- Känna till att det finns olika berättelser om jordens uppkomst / skapelseberättelser.
- Kunna återge några bibliska berättelser
- Känna till varför vi firar Kristi himmelfärdsdag, pingst och midsommar
- Känna till att man firar olika gudstjänster i kyrkan t.ex. dop, begravning
- Känna till att de finns olika ” grenar” (samfund inom kristendomen)
- Känna till att det finns olika religioner och ha hört talas om några av dem
- Känna till och ha deltagit i när Internationella barndagen alt. FN –dagen har uppmärksammats

Efter år 4 ska eleven :

Utöver målen för tidigare årskurser ska eleven i ämnet:

Geografi

- Kunna använda kartboken
- Kunna väderstrecken
- Känna till Sveriges landskap
- Med hjälp av kartor förklara var människorna bor i Sverige och varför de är bosatta där (Ex. resurser, vatten, kommunikationer)
- Kunna redogöra för några av de stora städerna, sjöarna och vattendragen i Sverige
- Känna till något om Sveriges ursprungsbefolkning, samerna
- Känna till orsaker till årstidsväxlingarna i Sverige
- Kunna förklara begreppen väder och klimat

Historia

- Kunna redogöra för hur människorna i Sverige och i övriga Norden levde socialt, försörjde sig och hur samhället styrdes under vikingatiden och medeltiden. (800-talet fram till 1500-talet)
- Känna till något om andra tidigare kulturer i världen och jämföra med Sverige under olika tidsperioder

Samhällskunskap

- Kunna redogöra för olika levnadsmiljöer i Sverige, t.ex. glesbygd, storstad
- Känna till något om kommunens uppbyggnad och verksamhet
- Förstå behovet av regler och normer
- Känna till vad som händer vid t.ex. snatteri

Religion

- Känna till grundläggande fakta om kristendomen och hur den påverkar vår kultur

Biologi

- Kunna redogöra för utseende och specifika egenskaper hos minst 10 växter
- Kunna redogöra för minst fem fåglar, vad de äter , var de lever och specifika egenskaper
- Kunna redogöra för skillnader mellan rovfåglar, fröätare och insektsätare, flytt- och stannfåglar
- Kunna redogöra för minst fem vilda djur i Sverige, utseende och specifika egenskaper
- Kunna skillnaden mellan rovdjur, växtätande och asätande
- Kunna redogöra för minst fem insjöfiskar och deras utseende och specifika egenskaper
- Känna till djurs och växters fortplantning
- Känna till djurs och växters övervintring
- Känna till några livscyklar hos några växter och djur och deras olika stadier t.ex. ägg- larv- puppa –fjäril

Kemi

- ha kunskap om begreppen fast och flytande form samt gasform och att kunna ge exempel på dessa
- Vardagskemi, känna till hur farliga kemikalier i hemmet ska hanteras och hur de är märkta
- Känna till skillnaden mellan blandningar och lösningar

Fysik

- Känna till solens, jordens och månens rörelser och hur de orsakar årstider, tidvatten och tidsbegrepp
- Känna till hur planeterna i vårt solsystem och begreppen solförmörkelse och månförmörkelse

Teknik

- Kunna med handledning, planera och utföra enklare konstruktioner
- Kunna använda de tekniska hjälpmedel som finns på skolan

Efter år 5 ska eleven:

Utöver målen för tidigare årskurser ska eleven i ämnet:

Geografi

- Med hjälp av kartor kunna redogöra för var människorna bor i Europa och varför de bor där. (T.ex. resurser ,vatten , kommunikationer, levnadsvillkor)
- Kunna namnet på minst 10 europeiska länder och några namnuppgifter om respektive land
- Kunna redogöra för olika typer av väder och klimat i Europa
- Kunna redogöra för några krafter, både naturliga och människans som förändrar landskapet (T.ex. bergskedjeveckning ,erosion ,skogsskövling, miljöutsläpp, utbyggnad av älvar)
- Förstå var några platser ligger i förhållande till varandra t.ex. Finnerödja – Laxå – Örebro - Stockholm - Göteborg)
- Med hjälp av kartan kunna uppskatta avståndet mellan olika platser, t.ex. Finnerödja- Laxå - Örebro – Stockholm - Göteborg

Historia

- Kunna redogöra för hur människor i Sverige, Norden samt något annat land i Världen levde socialt, försörjde sig och hur samhället styrdes under Vasatiden och stormaktstiden (1500-talet fram till 1700-talet)
- Kunna redogöra för några uppfinningar och upptäckter under denna tid som kom att få stor betydelse för människan.

Samhällskunskap

- Kunna redogöra för olika levnadsmiljöer i Europa
- Känna till EU
- Aktivt kunna söka nyheter i massmedia och kunna presentera dessa för klassen
- Ha kunskap om och kunna redogöra för lag och rätt, t.ex. åldersgräns för tobak, mopedkörning, straff för snatteri

Religion

- Kunna samtala om och göra personliga reflektioner kring frågor om livsåskådning, tro och etik utifrån vardagliga situationer och livets olika skeenden
- Känna till förgreningarna inom kristendomen (katolska- protestantiska- och ortodoxa kyrkan)

Biologi

- Kunna redogöra för kroppens viktigaste organ
- Känna till människans fortplantning, födelse, åldrande och död
- Känna till ätstörningarnas inverkan på kroppen
- Känna till beroendeframkallande ämnens inverkan på kroppen
- Känna till arbetsmiljöns betydelse för hur vi mår och hur vi lär oss

Kemi

- Ha kunskap om begreppen kokning, avdunstning, kondensering och stelning
- Känna till faktorer som leder till att material bryts ner och veta hur man kan förhindra detta.
- Kunna beskriva, jämföra, sortera och ordna ämnen efter egenskaper

Fysik

- Utifrån egna experiment förstå hur permanentmagneter påverkar olika material och hur det kan användas
- Känna till säkerhetsregler för el i hemmet
- Göra egna experiment med batterier, lampor och enkla motorer och kunna förstå vad som krävs för att en lampa ska lysa
- Kunna förstå att elström kan ge upphov till ljus, värme och rörelse

Teknik

- Kunna redogöra för något teknikområde/ någon uppfinning och vilken betydelse den haft för samhället, t ex telefonen
- Kunna använda vanligt förekommande redskap och beskriva deras funktion

Efter år 6 ska eleven:

Utöver målen för tidigare årskurser ska eleven i ämnet:

Geografi

- Med hjälp av kartor redogöra för var människor bor i de olika världsdelarna och varför de bor där. (t.ex. resurser, vatten, kommunikationer, levnadsvillkor)
- Kunna världsdelarnas namn och något om förhållandena i varje världsdel
- Kunna namnge sju länder i varje världsdel
- Kunna något om världens klimatzoner
- Förstå vad som utgör resurser i naturen, kunna redogöra för hur de är fördelade, brukas och missbrukas

Historia

- Kunna redogöra för hur människorna i Sverige, Norden samt i något annat land i världen levde socialt, försörjde sig och hur samhället styrdes under frihetstiden/ Gustav III:s tid (1700-talet)
- Känna till hur olika tiders beslut och handlande har påverkat och formar framtiden, samt reflektera över hur våra beslut och handlingar påverkar och formar vår framtid.

Mål NO/ SO åk 6

Samhällskunskap

- Förstå Sveriges demokratiska system; riksdag, regering, val, partierna
- Känna till skillnaden mellan demokrati och diktatur
- Känna till orsaker till flyktingströmmar i världen
- Diskutera konsekvenser av främlingsfientlighet
- Kunna diskutera hur människors sociala och kulturella bakgrund påverkar vårt handlande
- Känna till konsekvenserna av användandet av droger och beroendeframkallande preparat
- Känna till vad förintelsen innebar
- Känna till hur media fungerar och påverkar oss. Diskutera vinklade nyheter, reklam, tryckfrihet

Religion

- Kunna formulera egna åsikter om olika etiska dilemman
- Kunna något om de olika världsreligionerna

Mål NO/ SO åk 6

Biologi

- Känna till skillnaden mellan ryggradslösa- och ryggradsdjur

- Känna till skillnaden på mossa och lav och kunna ge exempel på några av varje
- Känna till fotosyntesen
- Känna till näringspyramiden, näringsväv och näringskedja och kunna förstå ord som producenter, konsumenter, rovdjur, växtätare och nedbrytare
- Känna till de vanligaste naturtyperna i världen och något om deras djur- och växtvärld, t.ex i öknen, regnskogen , savannen

Kemi

- Ha genomfört enkla kemiska experiment samt skriftligt kunna berätta om händelseförloppet och ställa sig frågan ”Varför?”
- Ha kunskap om vattnet som lösningsmedel samt kunna redogöra för och förstå innebörden av vattnets kretslopp

Fysik

- Ha genomfört enkla undersökningar inom fysiken, t.ex ytspänning, friktion
- Kunna grundläggande akustik, t ex ljudets påverkan på hörseln (decibel)
- Kunna grundläggande optik, t ex ljusets brytning

Teknik

- Ha genomfört enkla tekniska experiment
- Kunna planera och själv bygga en enkel konstruktion, t ex ett enkelt fordon

